

FACTORUL ISLAMIC ÎN TERORISMUL INTERNAȚIONAL CONTEMPORAN ÎN SPAȚIUL EUROPEAN Repercusiuni pentru Republica Moldova

*Arcadie CONDURACHI, Facultatea de Relații Internaționale,
Științe Politice și Administrative*

The main goal of this article is to thoroughly analyze the security threats of Islamic terrorism in Europe. The author emphasizes on the continuously growing danger posed by radicalized and auto-radicalized sympathizers and evaluates the potential of foreign fighters in plotting new terrorist attacks in their home countries. A special subject of interest is the European anti-terrorist response and the efficiency of its mechanism in the face of this threat.

Perioada anilor 1990 și începutul anilor 2000 marchează principalul punct de referință în așa-numita tranziție de la „vechiul terorism” spre „noul terorism” (1), fapt care a evidențiat mai multe aspecte evolutive la mai multe nivele, cum ar fi: amploare, organizare, motivație, mod de operare și alegerea țintelor. Pentru continentul european, acest fenomen a presupus un efort intern pe două direcții: contracararea propriu-zisă a activităților teroriste și perfecționarea mecanismelor de combatere a terorismului.

Până în anul 2006, când a fost organizat Statul Islamic din Irak și Levant, principala sursă de amenințare care dispunea de condițiile materiale și umane proplice organizării atentatelor teroriste la nivel trans-național era al-Qaeda. Această organizație s-a manifestat în mod activ pe continentul european la mijlocul anilor 2000, făcându-se cunoscută prin atacurile de la Madrid din martie 2004 și cele de la Londra din iulie 2005 (2). În particular, atentatele de la Madrid au influențat substanțial opinia publică din Spania, ducând la decizia

guvernului spaniol de a-și retrage trupele sale din Afghanistan. Anul 2006 a marcat intrarea Statului Islamic din Irak și Levant (n.r. ISIL, redenumit ulterior în ISIS, apoi în SI) (3) în competiția pentru „jihadul global”, ceea ce a contribuit la creșterea substanțială a activității teroriste în Europa. Conform rapoartelor Europol (4), activitățile teroriste din perioada precedentă anului 2011 puteau fi atribuite în mare parte grupărilor etno-naționaliste sau separatiste, în anul 2010 înregistrându-se 160 de atacuri din partea acestora, iar în 2011 – 110. Incidentele cu caracter islamist, în schimb, au crescut de la 122 în 2011, la 687 în 2015 (n.r. datele cuprind și atacuri planificate, dar nereușite). Din cele 69 de atentate reușite în perioada 2010-2015, 30 dintre acestea pot fi atribuite Statului Islamic, iar în prezent, numărul este în continuă creștere.

Intensificarea atentatelor teroriste în Europa, începând cu anul 2010, poate fi explicată prin schimbarea raționamentului teroriștilor în privința organizării atacurilor și caracterului acestora. De regulă, putem identifica trei tipuri de atacuri comise de teroriști, după modul de organizare: planificate și direcționate de liderii organizației; planificate la nivel de celulă teroristă, apoi aprobate, după necesitate, de conducerea organizației; organizate în mod sporadic de simpatizanți. După caracterul atentatelor, putem identifica atacuri nediscriminatorii și asasinat. În perioada 1994-2000 (5), absolut toate atacurile comise au fost organizate în grup, într-o proporție de 100%, de celule teroriste antrenate și pregătite pentru confecționarea dispozitivelor folosite, și pentru executarea atentatelor. Acestea aveau un caracter preponderent nediscriminatoriu, într-o proporție de 80%, restul 20% fiind asasinări. În perioada 2001-2007 (5), tendința se menține doar relativ, înregistrându-se 85% atacuri organizate în grup, restul fiind organizate de simpatizanți, iar 60% din aceste atacuri au fost nediscriminatorii. Deja, în perioada 2008-2013 (5), doar 60% din atentate au fost organizate în grup, iar ponderea asasinărilor crește la 55% din totalul atacurilor. Analizând aceste tendințe, putem constata că numărul atentatelor comise în grup și organizate la nivel central scade în mod stabil în favoarea celor comise de simpatizanți. Schimbarea acestui raționament este justificată de două motive: rata de succes a atentatelor și finanțare. Cercetările în domeniu demonstrează că atentatele comise în grup și direcționate la nivel

central au o rată de succes de doar 17% (6), în timp ce atentatele organizate în mod individual de simpatizanți au o rată de succes de 70% (6). În plan financiar, atentatele organizate la nivel central cer mai multe resurse din partea organizației, în timp ce simpatizanii tind să-și finanțeze singuri activitățile.

În scopul creșterii numărului de simpatizanți care potențial ar putea fi motivați să acționeze în numele organizațiilor teroriste, se fac eforturi considerabile pentru radicalizarea persoanelor susceptibile din Europa. Printre metodele preferate se numără infiltrarea clericilor radicali în moscheile din Europa și distribuirea propagandei. Statul Islamic, de exemplu, își fundamentează aparatul propagandistic prin mai multe metode:

a. Presa scrisă și cea online. La momentul actual, Statul Islamic administrează redactarea a două reviste, publicate în formă fizică și electronică: „Dabiq”, cu 15 ediții publicate în perioade variind de la 22 la peste 100 de zile, urmată de revista „Rumiyah” (n.r. din limba arabă – Roma), cu 6 ediții publicate la aproximativ fiecare 30 de zile. În urma unei analize individuale a tuturor numerelor apărute până acum, am descoperit că fiecare ediție conține, în medie 4-5 mențiuni ale cuvântului „Europa”, în timp ce „America” are de la 0 la 1 mențiuni. La fel, Statul Islamic publică pe rețele de socializare videoclipuri care idealizează scopurile și acțiunile organizației.;

b. Declarații ale liderilor ideologici. Liderii de profil ai Statului Islamic stabilesc țintele și direcțiile generale de acțiune ale organizației, și servesc ca exemplu pentru inițiativa „jihadului global”;

c. Declarații ale militanților. Militanții membri ai Statului Islamic folosesc regulat rețele de socializare pentru a răspândi mesaje propagandistice cu cele mai diverse intenții.

Instituțiile Uniunii Europene răspund acestor evoluții prin continuarea eforturilor de armonizare a legislațiilor naționale ale tuturor statelor membre, în strânsă cooperare cu Consiliul Europei și principalul său instrument anti-terorist – CODEXTER. Convenția privind Prevenirea Terorismului este unul din rezultatele acestor eforturi, fiind un instrument obligatoriu pentru statele membre. Una din măsurile cele mai importante care vine să rectifice unele vulnerabilități în sistemul de securitate european este criminalizarea unor activități, cum ar fi plecarea în zonele de conflict cu scopul de a

lupta de partea organizațiilor teroriste. Datele demonstrează că, doar 1/5 (7) din luptătorii care se întorc în țările de origine renunță la convingerile ideologice, iar din cele 69 de atentate comise în Occident, 16 au fost organizate cu ajutorul acestor persoane. La moment, 38 de state din Europa au semnat acest document.

Analizând evoluția terorismului islamic pe continentul european din anii 1990 până în prezent, putem concluziona că terorismul este un fenomen flexibil, dând dovadă de un grad înalt de adaptabilitate și rezistență. Judecând după principalele vulnerabilități ale mecanismelor europene de combatere a terorismului, constat necesară depunerea eforturilor spre armonizarea legislațiilor naționale, în scopul evitării exploatării breșelor de securitate de către teroriști.

Recomandat:

Cristina EJOVA, dr. conf., prof. univ.

Bibliografie:

1. HOFFMAN, B. *Inside Terrorism*. New York City: Columbia University Press, 2006. 456 p.
2. SINCOX, R. Al-Qaida Still Threatens Europe: How the U.S. Can – and Should – Help. *The Heritage Foundation*. 2016. [Accesat: 12.01.2017.] Disponibil pe internet: <http://www.heritage.org/terrorism/report/al-Qaida-still-threatens-europe-how-the-us-can-and-should-help>.
3. Stanford Group. Mapping Militant Organizations. *Stanford*. 2017. [Accesat: 14.01.2017.] Disponibil pe internet: <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/1>.
4. EUROPOL. EU Terrorism Trend and Situation Report. 2011-2016. [Accesat: 22.12.2016.] Disponibil pe internet: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports>.
5. HEGGHAMMER, T., NESSER, P. Assessing Islamic State's Commitment to Attacking the West. *Perspectives of Terrorism*. 2015. [Accesat: 09.10.2016.] Disponibil pe internet: <http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/440>.
6. NESSER, P., STENERSEN, A. The Modus Operandi of Jihadi Terrorists in Europe. *Perspectives on Terrorism*. 2014. [Accesat: 14.10.2016.] Disponibil pe internet: <http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/388/771>.
7. Soufan Group. Foreign Fighters Report. *Soufan*. 2015. [Accesat: 05.01.2017.] Disponibil pe internet: http://soufangroup.com/wpcontent/uploads/2015/12/TSG_ForeignFightersUpdate3.pdf.